

ENERGIJA NAŠEG PONAŠANJA

Petrolov kodeks ponašanja

2012

PETROL

PETROL

SMERNICE KODEKSA

Da bismo ostvarili velika postignuća, moramo ne samo da radimo, već i da sanjamo, moramo da verujemo, a ne samo da planiramo.

Anatol Frans, dobitnik Nobelove nagrade za književnost

PETROLOVE VREDNOSTI

POŠTOVANJE

Poštujemo druge ljude i životnu sredinu.

POVERENJE

Poštenjem gradimo partnerske odnose.

IZVRSNOST

Želimo da budemo najbolji u svemu što radimo.

STVARALAŠTVO

Svojim idejama stvaramo napredak.

SRČANOST

Radimo predano i hrabro.

POSLOVNA NAČELA

Strast da se bude najbolji

Zaposleni su posvećeni svom radu. U radu podstičemo originalnost, kreativnost i maštu. Samouvereni smo, radimo predano i odgovorno jer verujemo u sebe i u svoje sposobnosti. U radu nas vodi velika strast da budemo pobednici. Zbog toga na svojim radnim mestima svojim svakodnevnim trudom i zalaganjem ostvarujemo veću vrednost nego u većini drugih preduzeća.

Poslovna uspešnost

Profitabilnost je od ključne važnosti za dugoročni uspeh, opstanak i razvoj našeg preduzeća. Samo finansijski uspešan Petrol je garancija za ostvarivanje visoko postavljenih poslovnih ciljeva koje zaposleni, akcionari, poslovni partneri i društvo kao celina očekuju. Zaposleni preuzimaju ličnu odgovornost za svoj rad i uspešnost preduzeća. Veoma stručnim radom i zalaganjem svakog dana obezbeđujemo visok nivo uspešnosti preduzeća, što je takođe garancija za očuvanje odličnih radnih mesta i ostvarenje novih u budućnosti.

Stvaramo najbolju vrednost za kupce

Radimo u korist kupaca. Poverenje svojih kupaca gradimo na poštenju zaposlenih i kvalitetu proizvoda i usluga. Motivisani i preduzetničko usmereni zaposleni vode računa o zadovoljstvu kupaca. Iako je sadašnji način rada dobar, novim idejama uvek stremimo većoj konkurentnosti, boljim proizvodima i uslugama koje će zadovoljiti visoka očekivanja naših kupaca.

Stalni razvoj

Svojim radom pokazujemo društvenu odgovornost i privrženost stalnom razvoju. Verujemo da samo poslovno uspešan i profitabilan Petrol može uspešno da se prilagodi svih zahtevima vremena i tako donese korist ne samo akcionarima, već i svima sa kojima stupa u kontakt u svom radu. Naša obaveza – služiti lokalnoj zajednici, očuvanju životne sredine i ljudima – izuzetna je i nepokolebljiva.

Obaveza prema etici

U radu poštujemo visoke standarde poslovne etike. Zaposleni poštujemo i sprovodimo zakonodavstvo na svim područjima svog rada. Srčanošću, hrabrošću i predanošću gradimo najbolje energetske preduzeće na koje su ponosni zaposleni, akcionari, stranke, poslovni partneri i društvo.

ZATO ŠTO TAKO HOĆEMO!

ŠTA JE KODEKS?

Petrolov kodeks je skup pravila, standarda ponašanja i očekivanog postupanja. Kodeks određuje kako radimo u preduzeću i uvek nas usmerava.

Ponašanje nas, petrolovki i petrolovaca, utiče na ugled preduzeća. Zbog toga mora da bude u skladu sa zakonodavstvom, kao i Petrolovim vrednostima i načelima koja su navedena u kodeksu. Služi nam kao pomoć u svakodnevnom ophođenju i pomaže nam da izbegnemo situacije u kojima bismo kršili zakon, prouzrokovali štetu preduzeću ili na drugi način štetili njegovom ugledu.

Kodeks ne daje odgovor na sva pitanja. Moramo da poznajemo i sadržaj internih akata i zakona za pojedinačnu oblast i da ih poštujemo u radu. Moramo da budemo svesni da kršenje ili nepoštovanje pravila kodeksa predstavlja i kršenje internih propisa ili zakona, što može da prouzrokuje disciplinsku, odštetnu ili čak krivičnu odgovornost pojedinca.

ZA KOGA VAŽI?

Kodeks važi za sve zaposlene u grupi Petrol (Petrol d.d., Ljubljana i sva preduzeća u grupi), bez obzira na radno mesto ili mesto rada.

Očekujemo da će čak i ljudi koji rade u ime Petrola poštovati kodeks. Objasnićemo poslovnim partnerima da imamo obavezu da poštujemo kodeks, a od njih očekujemo da će poštovati slična načela i standarde. Svaki rukovodilac je svojim ponašanjem uzor zaposlenim. Upoznaje kolege sa sadržajem kodeksa i pomaže im kada mu se obrate.

KUDA PO POMOĆ?

Kodeks ne daje sve odgovore. Na raspolaganju imamo više načina za postavljanje pitanja, savetovanje ili prijavljivanje kršenja.

Spisak osoba, odnosno organa kojima možemo da se obratimo ukoliko smo u nedoumici ili ukoliko otkrijemo kršenje naveden je na kraju kodeksa. Uvek možemo da se obratimo neposredno nadređenom. Pri tom su anonimnost i sigurnost zagarantovane. Prilikom procene ponašanja puno toga možemo i sami da uradimo. Zapitajmo se: da li sam ponosan na takvo ponašanje? Da li mogu umireno i glasno da govorim o svom ponašanju? Da li bi to štetilo preduzeću?

ZAPOSLENI

Energija između nas obezbeđuje stvaralaštvo i postizanje zajedničkih ciljeva i omogućava dugoročni uspeh preduzeća.

NAŠI ZAPOSLENI

Mi u Petrolu jačamo vrednosti preduzeća, gradimo organizacionu kulturu i održavamo stabilnu organizacionu klimu.

Zauzimamo se za dobre i poštene međusobne odnose. Kolege preuzimaju odgovornost i inicijativu, imamo poverenje jedni u druge i poštujemo se. Stvaramo opušteno i podsticajno okruženje koje je od ključne važnosti za razvoj stvaralaštva.

Od svakog zaposlenog očekujemo da radi u skladu sa vrednostima Petrola. Time se pokazuje odgovoran odnos prema poslu i kolegama. Svoju pripadnost preduzeću zaposleni izražavaju i doslednim sprovođenjem obaveza i prihvatanjem dodatnih poslova i zadataka kada je to potrebno.

Ulaganje u stalni razvoj i obrazovanje je naš stalni zadatak, a sticanje i prenošenje novog znanja kolegama je dužnost svakog od nas. Stečenim znanjem i veštinama neprekidno podižemo kvalitet proizvoda i usluga i ojačavamo svoje samopouzdanje, a kod poslovnih stranaka uživamo veći ugled.

Zaposleni u Petrolu su svesni svoje odgovornosti za postizanje zajedničkih poslovnih, kao i ličnih razvojnih ciljeva. Sprovodimo aktivnosti koje omogućavaju uspešno usklađivanje profesionalnog i privatnog života. Tako smanjujemo stres na poslu i povećavamo zadovoljstvo zaposlenih.

Mi u Petrolu poštujemo udruživanje radnika u različite oblike radničkog zastupanja i vodimo otvoren dijalog sa predstavnicima radnika.

Svesni smo da je izbor zaposlenih sa odgovarajućim kompetencijama, kao i njihovo postavljanje na odgovarajuća radna mesta, važno jer samo veoma motivisani i predani zaposleni omogućavaju dugoročni rast i razvoj Petrola.

Mi u Petrolu:

- vodimo računa o dobrim međusobnim odnosima,
- pohvaljujemo dobro obavljen posao i dajemo konstruktivnu kritiku,
- odgovorni smo za svoj rad,
- vodimo računa o sticanju znanja koje nam je potrebno za posao,
- učestvujemo u obuci u okviru preduzeća,
- svoje znanje i iskustva prenosimo kolegama,
- dajemo inicijativu za promene,
- pohvaljujemo dobre ideje,
- ideje kolega nikada ne odbacujemo, a da ih ne razmotrimo na odgovarajući način,
- vodimo računa o poštovanju ličnosti na radnom mestu,
- podržavamo mere usled kojih je naš profesionalni i porodični život lakši.

BEZBEDNOST I ZAŠTITA ZDRAVLJA NA RADU

Efikasno i kvalitetno obavljen posao moguć je samo u bezbednom, zaštićenom i zdravom radnom okruženju.

Naše zdravlje je osnov za kvalitetan život i rad. Zaposleni mogu najviše da učine za svoje zdravlje doslednim sprovođenjem bezbednosnih mera jer odgovornim ponašanjem i postupanjem smanjujemo rizik od nastajanja povreda i zdravstvenih poremećaja.

Obezbeđivanje sigurnosti u Petrolu omogućava neprestano prepoznavanje i ocenjivanje rizika koji su osnov za uvođenje i poboljšavanje bezbednosnih mera za zaposlene, kao i za poslovne partnere.

Mi u Petrolu preventivnim merama smanjujemo opasnosti i opterećenja u radu, pojavu profesionalnih oboljenja, poboljšavamo bezbednosnu kulturu zaposlenih i povećavamo njihovu efikasnost.

Uželji da obezbedimo veću bezbednost zaposlenih i stranaka i sa brigom za bolje radno okruženje sprovodimo brojne mere kojima smanjujemo ili sprečavamo mogućnost za krivična dela trećih lica (npr. krađe i namerne telesne povrede).

Mi u Petrolu:

- brinemo o svom zdravlju kod kuće i na radnom mestu,
- upoznati smo sa ocenom rizika za svoje radno mesto,
- učestvujemo u preventivnim zdravstvenim pregledima u skladu sa ocenom rizika,
- obezbeđujemo sigurno radno okruženje sa odgovarajućom organizovanošću radnog procesa i potrebnim radnim sredstvima,
- brinemo o svojoj bezbednosti i bezbednosti svojih kolega na radnom mestu,
- neprestano se obučavamo i dižemo svest o značaju bezbednosti i zaštite zdravlja na radu,
- ne radimo pod uticajem alkohola ili drugih nedozvoljenih psihoaktivnih supstancija,
- uvek koristimo ličnu zaštitnu opremu,
- upozoravamo kolege i nadređene ukoliko otkrijemo opasnost,
- odmah obavestavamo svog rukovodioca i stručne službe ukoliko se dogode nesreće na radu,
- ispunjavamo preporuke o samozaštiti,
- upozoravamo na kršenje samozaštite drugih.

ZABRANA DISKRIMINACIJE, UZNEMIRAVANJA I ZLOSTAVLJANJA

Mi u Petrolu smo svesni da imamo veliki uticaj na život i prava pojedinaca i zajednice svuda gde smo prisutni. Zbog toga se zauzimamo za ravnopravnost i jednakost svih ljudi i poštujemo one koji misle drugačije.

Poštujuemo sva ustavom i zakonima garantovana prava i sve međunarodne dokumente iz oblasti ljudskih prava.

Poslujemo u raznim državama i na različitim jezicima, zbog toga još više pazimo na moguće nesporazume.

Usvim postupcima obezbeđujemo jednaka prava i mogućnosti za sve pojedince. U to se ubrajaju npr. zaštita privatnosti, sloboda mišljenja, sloboda udruživanja, zapošljavanje i nagrađivanje bez obzira na pol, rasu, boju kože, starost, zdravstveno stanje, tj. invalidnost, versko, političko ili drugo opredelenje, članstvo u sindikatu, nacionalno ili društveno poreklo, bračni status, imovinsko stanje, seksualnu usmerenost ili druge lične okolnosti.

Mi u Petrolu ne dozvoljavamo nikakvo nasilje ni uznemiravanje (emocionalno, psihičko, verbalno, seksualno) na radnom mestu.

Povezujemo se sa partnerima i drugim učesnicima koji poštuju ljudska prava i osnovne slobode.

Mi u Petrolu:

- smo ljubazni, učtivi i puni poštovanja prema kolegama, cenimo ih bez obzira na radno mesto koje zauzimaju,
- svojim ponašanjem se trudimo da kod kolega ne uzrokuje neprijatna osećanja,
- ne dozvoljavamo konfliktno komuniciranje između kolega (vikanje, vređanje, potcenjivanje, preziranje, klevetanje, šikaniranje),
- u postupcima u kojim odlučujemo o pravima kolega obraćamo pažnju na pošten i jednak tretman svih,
- odmah upozoravamo na ružno i neprikladno ponašanje pojedinaca u svom radnom okruženju.

PRIVATNOST I ZAŠTITA LIČNIH PODATAKA

U modernom društvu pravo na privatnost je jedno od najvažnijih ljudskih prava. Mi u Petrolu poštujemo privatnost zaposlenih i obezbeđujemo zaštitu ličnih podataka.

Privatnost pojedinca razumemo kao neprekinuto i slobodno ostvarivanje ličnog i porodičnog života bez bilo kakvog nedozvoljenog mešanja ili kontrole. Dozvoljeno posezanje poslodavca u privatnost zaposlenog moguće je isključivo u izuzetnim slučajevima koji su određeni zakonom i internim aktima. Kod svakog posezanja u privatnost dužni smo da štitimo poverljivost. To važi i za posezanje u informatička sredstva.

Mi u Petrolu sa ličnim podacima postupamo odgovorno, pažljivo i u skladu sa internim aktima.

Ulične podatke ubrajaju se svi podaci koji se odnose na pojedinca, bez obzira na oblik u kom su izraženi. Lični podaci mogu da se prate samo ako je to određeno zakonom, odnosno ličnom saglašnošću pojedinca. Pristup ličnim podacima dozvoljen je samo zaposlenim kojima su potrebni za obavljanje radnog procesa i organima koji su ovlašćeni zakonom.

Zaštitu ličnih podataka obezbeđujemo svojim zaposlenim, kao i svim svojim strankama i drugim učesnicima.

Mi u Petrolu:

- poštujemo privatnost svakog pojedinca,
- lične podatke prosleđujemo stručnim službama ili trećim licima samo na osnovu njihovog obrazloženog pismenog zahteva kada su im potrebni za neometan radni proces,
- pre prosleđivanja ličnih podataka uvek razmislimo da li je prosleđivanje dozvoljeno,
- imamo poverenika za zaštitu ličnih podataka kome možemo uvek da se obratimo ako imamo dodatna pitanja.

DRUŠTVENA ODGOVORNOST I ZAŠTITA ŽIVOTNE SREDINE

Osećaj za poslovnu, društvenu i odgovornost prema životnoj sredini izražavamo obavezom da današnje ciljeve dostižemo tako da ne ugrožavamo potrebe sadašnjih i budućih generacija.

DRUŠTVENA ODGOVORNOST I ZAŠTITA ŽIVOTNE SREDINE

Petrol radi u društvenoj i prirodnoj sredini koja u velikoj meri utiče na naš rad. U svoju poslovnu politiku uvek uključujemo brigu o pojedincu, širem društvu, lokalnoj zajednici i životnoj sredini. Društvena odgovornost Petrola na taj način prevazilazi granice i očekivanja pravnih okvira i zakonodavstva.

Živimo zajedno je pravi naziv za našu posvećenost društvenoj odgovornosti, pomoći onim kojima je naviše potrebna, kao i podstaći stvaralaštvo i upozoriti na saosećanje prema drugim ljudima.

Uposlovnim odlukama uvek uravnotežavamo postavljene ciljeve brigom za socijalnu zaštitu zaposlenih i za prirodu, kao i jednakovrednošću i poštenim odnosom sa poslovnim partnerima. Mi u Petrolu ćemo učiniti sve da bismo svojim odlukama što manje uticali na ekosistem, a pri tom energiju, vodu i druge prirodne izvore što efikasnije koristimo.

Petrol svojim radom čuva konkurentnost, pouzdano snabdevanje sa povećanjem potražnje i uspešno uvodi čistije izvore za životnu sredinu i efikasnija energetska rešenja.

Sprečavamo neodgovorno ponašanje, kao što su rad dece, diskriminacija svake vrste, prekomerno crpanje prirodnih izvora, zagađivanje okoline, zloupotreba prava radnika, korupcija i slično.

Naš cilj je rad bez nezgoda u životnoj sredini, požara i eksplozija. Dostizanjem postavljenog cilja vodimo računa o životnoj sredini i čoveku na stručan i prijatan način.

Mi u Petrolu:

- ekonomično koristimo energente i druge izvore (vodu, papir, sredstva za čišćenje i druge materijale),
- ekonomično postupamo sa otpacima i sortiramo ih,
- sprečavamo izlivanje opasnih supstancija u vodu i zemlju, odnosno u slučaju nesreće pobrinemo se za odgovarajuću sanaciju,
- sprečavamo emisije štetnih supstancija u vazduh, odnosno smanjujemo ih na najniži mogući nivo,
- odmah obaveštavamo nadređene i nadležne organe o događajima koji mogu da dovedu do zagađenja okoline, tj. koji predstavljaju opasnost za ljude,
- neprestano brinemo o sprečavanju požara, eksplozija i drugih nesreća u životnoj sredini,
- od poslovnih partnera očekujemo odgovorno ponašanje prema životnoj sredini i ljudima, što uzimamo u obzir prilikom njihovog izbora,
- pratimo društvene inicijative koje povećavaju štedljivo iskorišćavanje prirodnih dobara i čuvanje biotske raznovrsnosti.

POŠTENOST I TRANSPARENTNOST POSLOVANJA

Poštenim i transparentnim radom svih zaposlenih gradimo poverenje i obezbeđujemo dugoročnu uspešnost Petrola.

POŠTENOST POSLOVANJA

U poslovne knjige, dokumente ili spise Petrola upisujemo istinite i poštene podatke o poslovnim događajima na osnovu važećih propisa i računovodstvenih standarda.

Mi u Petrolu poslovne knjige, knjigovodstvene dokumente i druge spise vodimo na osnovu propisa i važećih računovodstvenih standarda. U njih upisujemo istinite i poštene podatke. Svesni smo da je drugačije ponašanje kaznivo.

Sve poslovne dokumente čuvamo u propisanom periodu u kom ih ni pod kakvim uslovima ne uništavamo, ne krijemo, ne oštećujemo niti na bilo koji drugi način ne činimo neupotrebljivim. Ukoliko u poslovnim dokumentima sami pronađemo grešku, o tome odmah obavestimo neposrednog rukovodioca.

Petrol uvek prosleđuje potpune, pravovremene, ažurne, precizne i poštene podatke o svim vidovima svog poslovanja koji nisu poslovna tajna. Time svojim trenutnim i potencijalnim vlasnicima i investitorima omogućavamo da su upoznati sa našim poslovanjem i da mogu da donesu odgovarajuće poslovne odluke. Time takođe dobijamo i zadržavamo poverenje javnosti.

Da bismo iskazali profesionalnost i obezbedili preciznost i celovitost prosleđenih informacija, samo ovlašćene osobe ih prosleđuju javnosti i zainteresovanim licima.

Prećutkivanje određenih informacija, njihova neistinitost ili nepotpunost mogu, u određenim slučajevima, da predstavljaju kršenje važećih zakona, a u svakom slučaju štete ugledu i integritetu preduzeća. Ukoliko se u javnosti pojave podaci koje je Petrol prosledio i za koje smo uvereni da nisu istiniti ili potpuni, o tome odmah obavestimo neposrednog rukovodioca, a on osobu koja je odgovorna za odnose s javnošću.

Mi u Petrolu:

- transakcije obavljamo ažurno i u skadu sa svojim ovlašćenjima, tj. onda kada ih ovlašćena osoba odobri,
- obavljene transakcije odmah stvarno i pošteno upisujemo u poslovne knjige i dokumente,
- o otkrivenim greškama u poslovnim dokumentima odmah obaveštavamo neposrednog rukovodioca,
- u toku revizije saradujemo sa revizorima, dajemo im sva objašnjenja i sve potrebne poslovne dokumente,
- u zakonom propisanom roku za čuvanje poslovnih dokumenata, dokumente ne uništavamo, ne sakrivamo, ne oštećujemo ili ih na bilo koji drugi način ne činimo neupotrebljivim,
- izdajemo ili primamo dokumente koji su posledica stvarno obavljenih usluga, dobavljene robe ili sredstava,
- neposrednog rukovodioca odmah obaveštavamo o svakom podatku koji imamo, tj. koji bi mogao da bude važan za poslovanje preduzeća ili njegovu vrednost,
- nikom ne prosleđujemo nikakve podatke o poslovanju preduzeća, ukoliko za to nismo izričito ovlašćeni.

SUKOB INTERESA

Radom u Petrolu ostvarujemo svoju zajedničku viziju i ciljeve preduzeća, a time i svoje lične ciljeve i dozvoljene interese. Ne ostvarujemo svoje nedozvoljene interese, tj. interese pravnih ili fizičkih lica sa kojim smo povezani.

U dozvoljene lične interese ubrajaju se postizanje odgovarajućih veština i stepena obrazovanja za dobro ispunjivanje radne obaveze, plata, penziona i invalidsko osiguranje, ugled u preduzeću. Naš rad van preduzeća za koji se potpuno slobodno sami odlučujemo ne sme da se upliće u interese Petrola ili da utiče na naše odluke u preduzeću koje bi bile u suprotnosti sa njegovim ciljevima. Svojim postupanjem brinemo da i drugi znaju da radimo pošteno i da nas kao takve i vide.

Svog rukovodioca ili osobu koju u tu svrhu rukovodstvo preduzeća odredi obaveštavamo:

- kada mislimo da svojim ciljevima dolazimo u sukob sa ciljevima i misijom preduzeća,
- ako ocenimo da naše lične, političke, poslovne ili slične veze sa drugim ljudima ili organizacijama utiču na naš rad u preduzeću suprotno njegovim ciljevima.

Postupamo prema odlukama poslodavca.

Lica koja odlučuju o sukobu interesa veoma brižljivo štite podatke o našim ličnim, političkim, poslovnim i sličnim vezama.

Mi u Petrolu:

- radimo pošteno, nepristrasno i u korist preduzeća,
- vodimo računa da ne dođemo u situaciju u kojoj bi interesi koji nisu interesi našeg preduzeća ili naši dozvoljeni interesi mogli da utiču na naše odluke,
- naročito brižljivo pazimo na izbegavanje sukoba interesa ako spadamo u vodeći kadar preduzeća,
- ne odlučujemo u kadrovskim postupcima koji se odnose na nas, naše rođake, prijatelje ili poznanike i ne utičemo na njih,
- ne učestvujemo u donošenju poslovnih odluka koje utiču i na imovinski položaj nas samih, naših rođaka, prijatelja ili poznanika, kao i organizacija sa kojima smo na bilo koji način povezani,
- nezakonito ne izdajemo podatke o ličnim, političkim, poslovnim i sličnim vezama svojih kolega za koje smo saznali prilikom odlučivanja u postupcima o sukobu interesa,
- ne zloupotrebljavamo poslovne veze koje smo stekli u preduzeću nakon okončanja karijere u njemu,
- ne iskorišćavamo prethodnu karijeru u preduzeću za uspostavljanje poslovnih kontakata sa Petrolom u ime i za račun drugih pravnih osoba.

DONACIJE, SPONZORSTVA I FINANSIRANJE POLITIČKIH STRANAKA

Petrol daje donacije i sklapa sponzorske ugovore isključivo u skladu sa misijom, vizijom i vrednostima preduzeća. Ne koristimo sredstva Petrola za finansiranje aktivnosti političkih stranaka i njihovih predizbornih kampanja, tj. predizbornih kampanja pojedinačnih kandidata, kao ni referendumskih kampanja.

Donacije su jednostrani pravni poslovi, tj. pokloni iz poslovnih sredstava Petrola, a sponzorski ugovori su dvostrani poslovi preko kojih, u zamenu za uložena sponzorska sredstva, Petrol dobija korist koja se može imovinski proceniti.

Poslovnim sredstvima Petrola ne obezbeđujemo finansijsku ili drugu pomoć aktivnostima političkih stranaka i njihovih pojedinaca. Na taj način održavamo politički neutralni stav i bavimo se svojom osnovnom misijom i predmetom poslovanja. U poslovna sredstva Petrola, pored finansijskih sredstava, ubrajamo i materijalno-tehničku opremu, poslovni prostor, vozila, telekomunikaciona sredstva i sl.

Mi u Petrolu:

- dajemo samo donacije koje su u skladu sa misijom preduzeća i usmerenjem društvene odgovornosti,
- ne dajemo donacije niti sklapamo sponzorske ugovore koji bi mogli da naškode ugledu, tj. poslovnom položaju preduzeća,
- ne sklapamo sponzorske ugovore u kojima Petrol u zamenu za sponzorska sredstva ne dobija korist koja je uporediva sa uložnim sponzorskim sredstvima,
- ne zloupotrebavamo donacije ili sponzorske ugovore za prikrivanje mogućih nezakonitih ili nemoralnih namera,
- odbijamo sve molbe za finansiranje političkih stranaka i predizbornih i referendumskih kampanja,
- lične političke projekte i aktivnosti ne sprovodimo tako da bi ih bilo ko razumeo kao političke projekte i aktivnosti preduzeća i ne koristimo svoje radno mesto, položaj i uticaj u preduzeću da bismo druge ubedili u finansiranje političkih aktivnosti.

POKLONI I GOSTOLJUBIVOST

Pokloni i znaci gostoljubivosti koje zaposleni u Petrolu dobiju ne utiču na naše poslovne odluke.

Zaposleni u Petrolu ni u kom slučaju ne zahtevamo niti ne tražimo poklone, tj. znake gostoljubivosti kod svojih poslovnih partnera ili bilo koje druge osobe. U principu, takve poklone, tj. znake gostoljubivosti ne prihvatamo, ali svesni smo da su takvi znaci male pažnje ponekad potrebni za uspostavljanje ili održavanje dobrog poslovnog odnosa.

Ni u kom slučaju prihvaćeni prigodni pokloni ili znaci gostoljubivosti ne utiču na naše poslovne odluke. Svesni smo da nekritičko prihvatanje poklona ne šteti samo našem ličnom ugledu i integritetu, već i ugledu Petrola.

O svakom primljenom poklonu ili znaku gostoljubivosti obaveštavamo svog rukovodioca ili lice koje u tu svrhu rukovodstvo preduzeća zaduži. Naročito pažljivi smo sa poklonima namenjenim samom preduzeću.

Mi u Petrolu:

- u potpunosti poštujemo najpre važeće pravo naše i drugih država o prihvatanju, tj. davanju poklona, a onda tek lokalne običaje,
- svoj odnos prema prihvatanju, tj. davanju poklona i znaka gostoljubivosti na odgovarajući način istaknemo na početku svakog poslovnog odnosa,
- prihvatamo, odnosno dajemo isključivo prigodne poklone i znake gostoljubivosti koji ne mogu da utiču ni na kakve poslovne odluke i ne ostavljaju takav utisak,
- o svakom ponuđenom ili prihvaćenom poklonu, odnosno znaku gostoljubivosti obaveštavamo neposrednog rukovodioca ili lice koje je rukovodstvo preduzeća u tu svrhu zadužilo,
- kod primanja poklona naričito pazimo da ne dođemo u stvarni ili navodni sukob interesa,
- kod organizacije ili sufinansiranja društvenih događaja vodimo računa da njihova vrsta, oblik ili vrednost ne daju utisak da pokušavamo da utičemo na poslovne odluke zvanica,
- ne prihvatamo i ne dajemo poklone u obliku novca, hartija od vrednosti ili dragocenih metala, ličnih usluga, poklona, odnosno znaka gostoljubivosti neprikladne prirode na neprikladnom mestu,
- u periodu u kome pregovaramo sa partnerima o važnim poslovima i u kome moramo da donesemo važne poslovne odluke, od njih ne prihvatamo nikakve poklone i sami ne obećavamo i ne dajemo poklone.

POTKUPLJIVANJE

Mi u Petrolu ni svojim poslovnim partnerima niti nijednom drugom licu ne obećavamo, ne nudimo, ne dajemo niti od njih prihvatamo nedozvoljene koristi. Takođe odbijamo bilo kakvo obećanje ili ponudu koristi koje propisi, interni akti ili etička načela ne dozvoljavaju.

Pod pojmom „korist“ podrazumevamo predmete i usluge koje predstavljaju materijalnu i nematerijalnu korist (npr. zaposlenje, upis u školu). Nedozvoljene koristi su i koristi koje same po sebi inače nisu dozvoljene, a njihova svrha je da se utiče na naše ili tuđe poslovne odluke.

Sve poslovne partnere, predstavnike, zastupnike, posrednike i druga lica sa kojima smo u kontaktu tokom svog rada usput upoznajemo sa tom svojom odlučnošću.

Mi u Petrolu:

- poslovnim partnerima, zvaničnim licima i ostalim dajemo samo poklone, odnosno nudimo koristi koje važeći propisi, naši interni akti i etička načela dozvoljavaju,
- vodimo računa da naše poklone i koristi, kao i postupke njihovog uručivanja ni na koji način nije moguće razumeti kao obezbeđivanje nedozvoljenih koristi,
- ukoliko je reč o nejasnom, odnosno spornom darovanju, odmah kada je to moguće, a po mogućnosti još pre samog obdarivanja, stupamo u kontakt sa svojim rukovodiocem, odnosno licem koje je rukovodstvo preduzeća odredilo u tu svrhu i sa njim se posavetujemo,
- odmah prijavljujemo svako davanje ili prihvatanje nedozvoljenih koristi, odnosno njihovog obećanja ili ponude licima koja su za to određena u preduzeću ili nadležnom organu,
- ne dajemo nedozvoljene koristi prerusene u neki drugi posao (donacija, sponzorstvo i sl.),
- ne pristajemo ni na kakve zahteve ili iznuđivanje u vezi sa koristima, bez obzira na to od koga dolaze i kakva je njihova svrha.

INTERNE INFORMACIJE

Mi u Petrolu sa internim informacijama koje bi mogle da utiču na cenu naših hartija od vrednosti ili drugih finansijskih instrumenata postupamo zakonito, brižljivo i pošteno.

Informacije koje nisu javne i do kojih dolazimo zahvaljujući svom položaju u Petrolu ili zahvaljujući zaposlenju, odnosno obavljanjem aktivnosti u Petrolu i koje mogu da utiču na cenu naših hartija od vrednosti, drugih hartija od vrednosti ili finansijskih instrumenata predstavljaju „interne informacije“. Ove informacije ne iskorišćavamo za sebe ili za druge i ne prosleđujemo ih drugima da bi na tom osnovu posredno ili neposredno dobili, odnosno otuđili navedene hartije od vrednosti ili finansijske instrumente. Takođe, drugima ne dajemo savete u vezi sa dobijanjem ili otuđenjem ovih hartija od vrednosti, odnosno finansijskih instrumenata. Svesni smo da svi ovi opisani postupci predstavljaju krivično delo.

Takođe, ne širimo lažne informacije koje bi mogle da utiču na cenu naših hartija od vrednosti, drugih hartija od vrednosti ili finansijskih instrumenata.

Mi u Petrolu:

- usput ažuriramo ili dopunjavamo spisak svih onih koji su upoznati sa internim informacijama,
- kada sumnjamo da je reč o internoj informaciji, pre sticanja ili otuđenja Petrolovi h hartija od vrednosti, drugih hartija od vrednosti ili finansijskih instrumenata, lice koje je u tu svrhu rukovodstvo preduzeća odredilo upoznajemo sa nameravanim sticanjem ili otuđenjem i zamolimo ga za savet,
- čuvamo podatke o sticanju ili otuđenju Petrolovi h hartija od vrednosti, drugih hartija od vrednosti ili finansijskih instrumenata koje kolege nameravaju, osim ako u dobroj nameri mislimo da je reč o zloupotrebi internih informacija sticanjem, odnosno otuđenjem,
- ne zloupotrebujemo interne informacije Petrola ili drugih preduzeća,
- ni na koji način ili na drugi nedozvoljen način ne utičemo na vrednost sopstvenih ili tuđih hartija od vrednosti.

SPREČAVANJE PRANJA NOVCA

Mi u Petrolu sprovodimo sve propise i dobru praksu za sprečavanje pranja novca.

Pod pranjem novca podrazumevamo menjanje ili bilo kakav drugi prenos novca, odnosno druge imovine koja proizilazi iz krivičnog dela, kao i sakrivanje ili prikrivanje prave prirode, izvora, nalaženja, kretanja, raspolaganja, vlasništva ili prava u vezi sa novcem ili drugom imovinom koja proizilazi iz krivičnog dela. Pranje novca predstavlja sav pravni i stvarni promet novca ili imovine nezakonitog porekla, a u isti okvir spada i upotreba novca ili druge imovine iz legalnih izvora u svrhu terorizma. Svesni smo da je svaki od opisanih postupaka krivično delo.

Petrol vodi računa naročito o sticanju finansijskih i drugih sredstava u kojima je reč o posebno složenim ili obimnim transakcijama, o neuobičajenom sastavu, vrednosti ili povezanosti transakcija koje nemaju jasnu ekonomsku ili pravno opravdanu svrhu. Naročito smo pažljivi i kod transakcija koje nisu u skladu ili ne odgovaraju uobičajenom, odnosno očekivanom poslovanju ili drugim okolnostima povezanim sa statusom ili drugim osobinama naših poslovnih partnera.

Na sumljivije su transakcije u kojima podaci o poslovnom partneru nisu u potpunosti poznati ili se ne mogu proveriti, kada poslovni partner želi više da plati nego što je potrebno, kao i transakcije koje su rezultat neuobičajenih kompenzacija koje su nepotrebne ili neobjašnjive, koje su u gotovini (čekovi, gotovina i sl.), koje predstavljaju kompenzacije između inače nepovezanih poslovnih subjekata ili transakcije preko nepotrebni ili nepoznatih posrednika.

Mi u Petrolu:

- utvrđujemo izvor, poreklo, svrhu i stvarnog primaoca svih sredstava koje steknemo,
- o svakoj sumnjivoj transakciji odmah obaveštavamo neposrednog rukovodioca,
- ne obavljamo nikakve transakcije novcem ili imovinom nezakonitog ili sumljivog porekla,
- ne pokušavamo sami da utvrdimo okolnosti u vezi sa sumnjom da je u pitanju pranje novca,
- o svojim sumnjama ne obaveštavamo poslovne partnere, naročito ne one koji su prouzrokovali sumnju.

UPRAVLJANJE I ZAŠTITA IMOVINE

Petrolova imovina je fizička, finansijska i intelektualna. Sa imovinom preduzeća treba postupati odgovorno, zbog toga sistemski kontrolišemo zaštitu imovine i informacija.

ZAŠTITA IMOVINE PREDUZEĆA

Sa Petrolovom imovinom postupamo ekonomično i štitimo je od gubitaka.

Petrolova imovina se sastoji od fizičkog (pokretnosti, nepokretnosti) i finansijskog dela, kao i od prava intelektualnog vlasništva. Sa imovinom postupamo ekonomično i odgovorno i štitimo je od oštećenja, uništenja, otuđenja, zloupotrebe ili gubitka. Koristimo je isključivo za postizanje poslovnih ciljeva preduzeća i nikada u ličnu svrhu, za šta smo lično odgovorni.

Imovina Petrola je stvarno i pošteno registrovana u knjigovodstvenim dokumentima koji služe kao osnov za pravilne poslovne odluke i za ispunjivanje finansijskih i pravnih obaveza i za obaveštavanje javnosti. Pojedinci, kao i preduzeća mogu da se kazne za svako falsifikovanje, uništavanje, sakrivanje ili otuđenje ovih dokumenata.

Takođe, radno vreme – osim u hitnim slučajevima – ne posvećujemo privatnim aktivnostima, a obavljani posao i za to potrebno radno vreme beležimo ažurno i pošteno.

Mi u Petrolu:

- imovinu preduzeća upotrebljavamo ekonomično, u poslovne svrhe i u skladu sa svojim ovlašćenjima,
- sprečavamo oštećivanje, uništavanje, gubitak, otuđenje ili zloupotrebu imovine preduzeća,
- brinemo o što većoj kontroli nad imovinom zbog neovlašćenog otuđenja,
- fizičku imovinu stručno održavamo da bismo postigli najveći dobitak u životnom veku,
- obavljamo preporučenu i propisanu manipulaciju i čuvanje gotovine,
- službeno putovanje organizujemo i obavljamo ekonomično i racionalno,
- ne opterećujemo Petrol troškovima za privatne aktivnosti na službenim putovanjima,
- svoje radno vreme registrujemo na odgovarajući način, kao i svaku upotrebu imovine preduzeća,
- radno vreme ne koristimo u privatne svrhe,
- ne varamo lažnim prikazivanjem radnog vremena.

INTELEKTUALNO VLASNIŠTVO

Rezultate svog stvaralaštva moramo da osiguramo još pre javnog predstavljanja na odgovarajući način jer time sprečavamo da bi drugi uživali rezultate našeg rada. Autorska prava obuhvataju veliki skup intelektualnih ostvarenja, zbog toga moramo da budemo naročito pažljivi da ih ne kršimo.

U prava industrijskog vlasništva spadaju patenti, robne marke i modeli. Patent je pravo na isključivu upotrebu izuma – novog, kreativnog i industrijski upotrebljivog rešenja određenog problema. Robnim markama štitimo znake sa kojim nastupamo na tržištu i namenjeni su povećanju prepoznatljivosti proizvoda i usluga. Kada želimo da upotrebljavamo isključivo izgled određenog proizvoda, to možemo da učinimo dobijanjem modela.

Autorskim pravima zaštićeni su pismeni radovi (npr. književni radovi, članci, priručnici, studije i računarski programi), muzički, fotografski, audio-vizuelni, likovni i arhitekturni radovi (npr. skice, nacrti i predmeti sa područja arhitekture, urbanizma i pejzažne arhitekture), radovi korisne umetnosti i industrijskog oblikovanja, prezentacije tehničke prirode (npr. tehnički crteži, nacrti, skice, tabele, stručna mišljenja). Autorski radovi su osigurani u trenutku kada ih ostvarimo, a poseban postupak za registraciju nije potreban. Moramo da obratimo posebnu pažnju na zaštitu autorskih radova kod saradnje sa poslovnim partnerima.

Mi u Petrolu:

- pravovremeno preduzimamo sve mere za zaštitu prava industrijskog vlasništva,
- sačekamo sa javnim predstavljanjem proizvoda dok se svi potrebni postupci za osiguranje naših proizvoda ne zaključe,
- uvek obraćamo pažnju na to da ne posežemo u prava industrijskog vlasništva trećih lica,
- ne instaliramo sami programsku opremu, već se uvek obratimo Informatičkom odeljenju,
- ne imitiramo autorske radove trećih lica i ne upotrebljavamo ih ni na koji način bez dozvole,
- pazimo na to da prava intelektualne svojine uredimo ugovorom na odgovarajući način.

UPRAVLJANJE INFORMACIONOM BEZBEDNOŠĆU

Upravljanje informacionom bezbednošću nam obezbeđuje neprekidno i bezbedno poslovanje kome svaki pojedinac doprinosi svojim odgovornim postupanjem sa informacijama.

Petrol štiti informacije od neovlašćenog pristupa. Osiguravamo njihovu poverljivost, potpunost i raspoložljivost. Ispunjavamo zahteve informacijske sigurnosne politike i usklađujemo informacijsku sigurnost sa poslovnim potrebama.

Obezbeđujemo neprekidno poslovanje i uspostavljamo odgovarajuće bezbednosne postupke na osnovu rezultata analize rizika.

Mi u Petrolu:

- korisnici odgovorno postupaju sa svojom identifikacijom ili digitalnim sertifikatom za prijavu, lozinkom i dodeljenim pristupom informacionim sredstvima Petrola, ne delimo ih ni sa kim i time sprečavamo i onemogućavamo neovlašćenim korisnicima pristup informacionim sredstvima ili krađu podataka i informacionih sredstava,
- ne koristimo identitet drugog korisnika,
- ne zahtevamo pristup informacionim sredstvima korisnika preko svoje nadležnosti,
- redovno dostavljamo promene statusa zaposlenih korisnika koje su povezane sa dodeljenim pristupima informacionim sredstvima (premeštanje, odlazak iz preduzeća),
- poslovnim partnerima omogućavamo pristup informacionim sredstvima u skladu sa ugovorom u kome je pristup i način njegovog otkazivanja,
- sigurnosne incidente odmah prijavljujemo,
- poštujemo pravila bezbedne upotrebe informacionih sredstava i vodimo računa da sami ne prouzrokuje sigurnosne incidente.

POSTUPANJE SA PODACIMA

Mi u Petrolu smo svesni da podaci predstavljaju imovinu i prednost nad konkurencijom. Zbog toga ih brižljivo čuvamo i delimo samo sa onima kojima su potrebni u radu. Sa podacima postupamo na bezbedan način u celokupnom procesu njihovog nastajanja i korišćenja.

U radu se srećemo sa podacima koji su poverljive prirode. Podatak je poverljive prirode onda kada je označen kao takav, ali i ako nema takvu oznaku, a očigledno je da bi nastala velika šteta ako bi neovlašćena osoba saznala za njega. Poverljivi podaci se odnose na sva područja rada (npr. strategiju, poslovne planove, finansijske podatke, ugovore, podatke o prodaji i cenama, razvoj novih proizvoda, usluge, robne marke i slično) i kao takvi važe sve dok ne postanu javni. Pre razmene poverljivih podataka sa trećim licima obično potpisujemo dogovor o čuvanju poverljivih podataka ili poslovnih tajni u kome uređujemo obaveze strana u dogovoru.

Obaveza čuvanja poslovne tajne nas obavezuje i po prestanku ugovora o radu.

Ako zaposleni naiđe na podatke koji nisu deo njegovog posla, odmah ih prosleđuje nadređenom, odnosno ovlašćenoj osobi. Poštujemo i čuvamo podatke koje nam treća lica prosleđuju.

Zaposleni poštuju politiku čistog stola i monitora. Time čuvamo podatke koji su dostupni u poslovnim prostorijama i podatke koji su dostupni preko računarskih ekrana.

Mi u Petrolu:

- brižljivo čuvamo podatke i prosleđujemo ih u skladu sa načelom da samo osobe koje su za to ovlašćene i kojima su potrebni za rad mogu da ih dobiju,
- svaki poverljivi podatak o poslovanju Petrola obrađujemo kao takav dok nismo izričito ovlašćeni za njegovo prosleđivanje javnosti ili zainteresovanoj strani,
- neposrednog rukovodioca odmah obaveštavamo o svakom otuđenju ili pokušaju otuđenja poslovnih tajni Petrola,
- posebnu pažnju obraćamo na postupanje sa informacijskim sredstvima na kojima su poverljivi podaci,
- poverljive podatke ne prosleđujemo neovlašćenim osobama iako imamo poverenja u njih ili smo sa njima u srodstvu,
- vodimo računa da se svi nosači podataka (papirni ili elektronski), kada ih ne koristimo, čuvaju u zaključanim fiokama, ormarima ili prostorijama,
- prilikom odlaska sa radnog mesta odjavljujemo se sa računara i zaključavamo ekran,
- koristimo sigurno štampanje i tokom štampanja nalazimo se pored uređaja; dokument odmah uzmemo, odnosno odstranimo,
- podatke koji se čuvaju na prenosljivim medijima, brišemo čim ne postoji više poslovna potreba za njihovo čuvanje.

KORIŠĆENJE INFORMACIONIH SREDSTAVA

Informaciona sredstva i informacije koje sadrže su vlasništvo Petrola. Sa njima postupamo odgovorno i u skladu sa visokim etičkim načelima.

U informaciona sredstva ubrajamo desktop i laptop računare, tablet računare, pametne telefone, USB memoriju, kartice sa podacima i pametne kartice, kao i sve uređaje na kojima podaci mogu da se čuvaju i obrađuju.

S amostalna instalacija programskih i mašinskih komponenti, kao i menjanje podešavanja na informacionim sredstvima, nije dozvoljena i obično je onemogućeno.

P etrolova informaciona sredstva koristimo u privatne svrhe samo u izuzetnim slučajevima i u razumnoj meri, tako da ne ometamo radni proces. Informaciona sredstva Petrola ne koristimo u privatne svrhe radi zarade.

P rilikom korišćenja informacionih sredstava uzimamo u obzir visoke etičke standarde, zahteve informacijske sigurnosne politike, zakonodavstvo i interne propise Petrola. Korisnici preuzimaju odgovornost za privatne informacije na Petrolovim informacionim sredstvima.

Z a čitavo poslovno komuniciranje (slanje ili prijem poslovnih informacija, dokumenta, dogovaranje sa poslovnim partnerima) koristimo samo dodeljenu Petrolovu elektronsku adresu.

I nternet koristimo pre svega u poslovne svrhe.

Mi u Petrolu:

- kada nam treba nestandardna programska oprema, uvek se obratimo Informatičkom odeljenju za kupovinu i instalaciju,
- sami ne instaliramo nikakvu programsku opremu, čak i kada je to tehnički moguće,
- ne dozvoljavamo da neko drugi koristi informaciona sredstva koja su nama dodeljena (deca, prijatelji i sl.).

KOMUNICIRANJE

Sva komunikacija u preduzeću i van njega je ogledalo našeg ponašanja i ponašanja celokupnog Petrola.

NAŠE KOMUNICIRANJE

Kada komuniciramo, u prvom planu uvek imamo Petrolove vrednosti i prema njima postupamo. Naša komunikacija je otvorena, puna poštovanja i dobronamerna, umemo da slušamo i da se odazovemo na pozitivne, kao i na negativne informacije.

Dobra komunikacija utiče pozitivno na protok informacija, zadovoljstvo zaposlenih i poslovnih partnera i na uspešnost poslovanja.

Zaposleni u Petrolu uvek komuniciraju tako da su naše reči i dela uzor najboljim. Pri tom smo dobronamerni, pozitivni, brzo se odazivamo i uvek govorimo istinu. Informacije prosledujemo promišljeno, precizno i pravovremeno. Komuniciramo jasno, razumljivo, nedvosmisleno – usput proveravamo da li se naša poruka pravilno razume, naročito ako su u pitanju uputstva za rad.

Brinemo o tome da kolege dobiju važnu informaciju o radu Petrola i njegovih preduzeća i pre nego što se sa njom upoznaju iz drugih organizacionih jedinica i medija.

Ukoliko dođe do nesporazuma u organizacionoj jedinici u kojoj radimo, prvo porazgovaramo sa neposrednim učesnicima, a ukoliko je potrebno i sa svojim rukovodiocem. Možemo da porazgovaramo i sa zaposlenim u kadrovskoj službi i sa rukovodstvom preduzeća, međutim pravilo važi da ne preskačemo hijerarhijski nivo.

Uzorno ponašanje, briga za lični izgled i oblačenje su takođe deo komuniciranja svakog zaposlenog u Petrolu. Bez obzira na ukus oblačenja u slobodno vreme, na radnom mestu se uvek oblačimo poslovno i pristojno, odnosno nosimo zaštitnu odeću tamo gde je to propisano. Svi zaposleni takođe poštuju pravila poslovnog bontona.

Mi u Petrolu:

- komuniciramo tako da vreme koristimo u najvećoj meri efikasno, poštujemo dogovorene rokove i poštujemo međusobne dogovore,
- koristimo sva raspoloživa elektronska komunikacijska sredstva, ali pri tom ne zanemarujemo međusobne odnose,
- sastanke sazivamo pravovremeno i odgovorno i pri tom koristimo alate koje naš informacioni sistem omogućuje,
- na sastanke dolazimo pravovremeno i na njima aktivno saradujemo,
- jačamo kulturu davanja povratnih informacija, tako da kolegi predstavimo u čemu je dobar i šta može da bude još bolje,
- pravovremeno i argumentovano pohvaljujemo i kritikujemo,
- ne koristimo psovke i uvredljive izraze i ne komuniciramo tako da bi nekog povredili ili ponižavali; u preduzeću i van njega ne govorimo neprimereno o kolegama,
- ne koristimo načine komuniciranja koji bi štetili ugledu našeg preduzeća,
- van preduzeća ne govorimo o stvarima za koje nismo ovlašćeni.

SASTANCI, ZAJEDNIČKI SUSRETI I NASTUPI U JAVNOSTI

Sastanci i susreti su namenjeni informisanju, odlučivanju, rešavanju problema i građenju zajedničke pripadnosti preduzeću. Sve zajedničke susrete, a posebno sa poslovnim partnerima, i nastupe u javnosti iskorišćavamo za jačanje Petrolovog ugleda.

U Petrolu sazivamo dve vrste sastanaka: informativne sastanke i sastanke na kojima se odlučuje. Sastanke i susrete organizujemo pravovremeno. Pri tom koristimo sva sredstva informacionog sistema. Na sastanke dolazimo pravovremeno i pripremljeni i na njima aktivno saradujemo.

Na zajedničkim susretima koji su namenjeni spoljašnjoj javnosti smo uvek dobri domaćini. Ukoliko mi organizujemo događaj, pobrinemo se za to da se naši gosti dobro osećaju.

Zaposleni uvek obaveštavaju predstavnika za odnose s javnošću o svojim javnim nastupima kada govore u ime Petrola.

Mi u Petrolu:

- za sastanke i druge susrete prethodno se pripremimo, saradujemo u raspravi i predložimo zaključke koji su usklađeni sa Petrolovom poslovnom politikom,
- svi učesnici su ravnopravni na sastanku i uvek imaju mogućnost da izraze svoje mišljenje,
- poštujemo različite kulturne navike učesnika na sastanku,
- dobro se pripremimo za javne nastupe na kojima učestvujemo u ime Petrola,
- na susretima ne koristimo neprimerene šale i opaske,
- bez obzira na temu, prema učesniku se ponašamo dostojno i nikada uvredljivo.

USMENO, PISMENO I ELEKTRONSKO KOMUNICIRANJE

Usmeno komuniciranje je još uvek najčešći i najbrži oblik komuniciranja i mi u Petrolu smo pri tom uvek ljubazni i puni poštovanja. Sve što napišemo ostavlja trag u preduzeću i van njega, zbog toga smo u pismenoj i elektronskoj komunikaciji naročito pažljivi.

Sve kolege se međusobno pozdravljamo i obraćamo kao što smo se dogovorili. Poslovne partnere uvek ljubazno pozdravimo, a ukoliko je situacija primerena, rukujemo se.

U toku komuniciranja telefonom smo uvek ljubazni, a pre početka razgovora se svim spoljašnjim sagovornicima predstavimo. Kada primimo spoljašnji poziv, predstavimo se nazivom preduzeća i svojim imenom. Za unutrašnje pozive samo ljubazno pozdravimo sagovornika.

Kada pišemo dopise, dokumente, elektronsku poštu, postupamo po načelu „kratko i jasno“. I u pismenoj komunikaciji važe opšta pravila komuniciranja. Svesni smo da je svaki dokument ili elektronska pošta koja izade iz Petrola ogledalo naše korporativne kulture i odnosa među zaposlenim.

Dopise koje šaljemo van preduzeća štampamo na memorandumu i poštujemo sva pravila Petrolovog korporativnog identiteta. Takođe poštujemo pravila korporativnog identiteta u računarskim prezentacijama.

Kod upotrebe elektronske pošte smo kratki i jasni; načelo „manje je više“ važi za sadržaj poruka i broj primalaca. Uvek napišemo predmet poruke jer će na osnovu toga primaocu odmah biti jasan njegov sadržaj. Retko koristimo oznaku „hitno“, a ako je stvar zaista hitna, radije pozovemo kolegu ili lično porazgovaramo sa njim. Za period odsustva spremimo automatski odgovor za elektronsku poštu.

Mi u Petrolu:

- prvo dobro razmislimo, pa onda napišemo poruku,
- poštujemo pravopisna pravila,
- kod upotrebe elektronske pošte koristimo samo zvanični pravopis,
- vodimo računa o tome da ne dođe do zasipanja elektronskom poštom,
- na elektronsku poštu uvek odgovaramo ako se to očekuje na osnovu komunikacije,
- ne zloupotrebavamo elektronsku poštu u privatne svrhe,
- ne prosleđujemo elektronsku poštu osobama koje nisu ovlašćene i uključene u obradu određenih sadržaja i u projekte,
- na telefonski poziv se javljamo nakon 4 zvučna signala,
- uvek se odazivamo na propuštene pozive,
- u toku razgovora govorimo razgovetno i razumljivo; uvek smo ljubazni, uljudni i strpljivi.

KOMUNICIRANJE U DRUŠTVENIM MREŽAMA

Mi u Petrolu prihvatamo komuniciranje u društvenim mrežama, međutim, istovremeno smo svesni prednosti i rizika koje takav način povezivanja ljudi donosi.

U Petrolu smo svesni da postoji velika razlika da li govorimo „u ime Petrola“ (kao zvanični, odnosno ovlašćeni govornik) ili „o Petrolu“ – našim proizvodima, uslugama i poslovnim partnerima. Važno je da smo uvek svesni u čije ime govorimo i kakva je naša uloga u društvenim mrežama (kao što su npr. Facebook, YouTube, Twitter, LinkedIn i sl.).

I u svim drugim medijima, komuniciranje u društvenim mrežama je prilika i istovremeno odgovornost da vodimo računa o ugledu Petrola i jačamo ga. Svaka naša reč ili misao može u veoma kratkom vremenskom periodu da počne da kruži u izuzetno širokoj mreži, zbog toga na taj način komuniciramo veoma pažljivo, u skladu sa svojim vrednostima, etičkim standardima i lokalnim zakonima.

Mi u Petrolu poštujemo slobodu govora svih kolega, ali istovremeno znamo da su sadržaji o kojima pišemo u društvenim mrežama dostupni svakom, čak i našim kolegama, strankama i konkurentskim preduzećima. Svesni smo da se sadržaj koji je na početku bio namenjen uskom krugu ljudi može proslediti izuzetno velikom broju korisnika društvenih mreža.

Mi u Petrolu:

- sami smo odgovorni za svoje postupke; sve što napišemo ostaje zauvek i trajno sačuvano – ako štetimo poslovanju i ugledu Petrola, to je naša odgovornost,
- čak i na društvenim mrežama poštujemo prava i osnovne slobode svakog pojedinca,
- svesni smo da u različitim kulturama imaju različite običaje i navike i da mogu da rade u različitim pravnim okvirima,
- na društvenim mrežama ne širimo informacije o preduzeću, osim onih koje su javno dostupne,
- na društvenim mrežama ne širimo netoleranciju, bez obzira na sadržaj o kom govorimo.

KOMUNICIRANJE SA STRANKAMA

U sporazumevanju sa strankama poštujemo osnovna načela poslovnog komuniciranja i poslovni bonton.

Cilj komuniciranja sa strankama je da prepoznamo i razumemo njihove želje i potrebe i dobijemo povratne informacije sa kojima njihov odnos možemo da poboljšamo. Želimo da uspostavimo i negujemo dugoročni i partnerski odnos sa njima, zbog toga se trudimo da razumemo njihova očekivanja i potrebe. Nastojimo da sa strankom komuniciramo tako da razume karakteristike i prednosti naših proizvoda, usluga i rešenja.

Sa strankama komuniciramo na različite načine: pismeno, usmeno, rečima i neverbalno, formalno i neformalno. Svaku stranku dočekamo sa osmehom, ljubazni smo sa njom i uslužni.

Mi u Petrolu:

- uvek imamo poštovanja za stranke,
- uzimamo u obzir to da stranke komuniciraju na različite načine,
- u komunikaciji sa strankama smo naročito efikasni i brzi – čak i kada su u pitanju reklamacije,
- svaku reklamaciju razumemo kao priliku da postanemo još bolji; rešavamo je u skladu sa internim propisima,
- strankama uvek dajemo jasne, tačne i nedvosmislene informacije i ne prikrivamo informacije koje su važne za njihovu odluku,
- sa strankama komuniciramo tako da nas preporuče i zbog načina naše poslovne komunikacije,
- strankama nikad ne obećavamo nešto što ne možemo da ispunimo.

ODNOSI SA MEDIJIMA

Mediji imaju važnu ulogu kod stvaranja ugleda Petrola jer svojim izveštavanjem u velikoj meri doprinose oblikovanju javnog mnjenja. Zbog toga brižljivo gradimo odgovorne, planirane i proaktivne odnose koji doprinose zadovoljavanju potreba celokupne javnosti za informacijama.

Svi zaposleni su ambasadori svog preduzeća. U svakodnevnim odnosima s javnošću poštujemo svoje preduzeće i radimo prema principu čuvanja ugleda preduzeća.

UPetrolu komuniciramo sa medijima planski i profesionalno jer pomoću njih dostižemo ključnu ciljnu javnost. Među medijima ne pravimo razlike, komuniciramo sa opštim i specijalizovanim, štampanim, elektronskim, internetnim, nacionalnim i lokalnim, domaćim i stranim medijima. Sistematični i proaktivni odnosi su naša strateška odluka.

Za odnose sa medijima su nadležni predsednik uprave, članovi uprave i predstavnik za odnose s javnošću i druge osobe koje imaju ovlašćenje predsednika uprave.

Mi u Petrolu:

- saradujemo sa novinarima, poštujemo njihov način rada i držimo se određenih pravila i načela,
- predstavnik za odnose s javnošću komunicira sa medijima i predstavlja vezu između novinara i preduzeća; predstavnik za odnose s javnošću mora da odobri svaki kontakt i da potvrdi informacije koje nameravamo da prosledimo medijima,
- kada/ako nas novinar ili urednik pozove (ili na drugi način stupi u kontakt sa nama), ljubazni smo, ali naglasimo da nismo nadležni za davanje izjava; novinara ljubazno uputimo na predstavnika za odnose s javnošću,
- nakon razgovora sa novinarom obaveštavamo predstavnika za odnose s javnošću i prosleđujemo mu podatke o njemu i informacije koje je novinar želeo da dobije,
- novinarima ne prosleđujemo informacije koje su određene kao poslovna tajna, osetljive informacije o cenama ili informacije koje mogu da utiču na trgovanje na berzi (npr. precizne iznose o investicijama, podatke o planiranim strateškim projektima, informacije o konkurenciji),
- novinaru ne dozvoljavamo da uđe u prostorije preduzeća bez pratnje.

PRIJAVA NEPOŠTENOG POSTUPANJA

PRIJAVA NEPOŠTENOG PONAŠANJA

Mi u Petrolu ne dopuštamo nezakonito ili neetičko ponašanje i vodimo računa o tome da se za njih sazna.

Čak i u našem preduzeću može da dođe do nepoštenog, dakle nezakonitog, neprofesionalnog ili neetičkog ponašanja pojedinaca. Ovi pojedinci mogu da budu zaposleni u preduzeću, ali mogu da budu i naši poslovni partneri ili samo osobe u poseti preduzeću. Takođe, može da se desi da pojedinci zahtevaju, naređuju ili iznuđuju takvo ponašanje od kolega. Svaki slučaj moramo da prijavimo nadležnom organu u preduzeću.

Na raspolaganju imamo određene načine koji obezbeđuju prenos informacija i štite naš identitet od neovlašćenih osoba. Rukovodstvo preduzeća će podnosiocu prijave obezbediti zaštitu od pritisaka koje može da doživi zbog etičkog postupanja prilikom prijave.

Mi u Petrolu:

- ne postupamo nepošteno, dakle nezakonito, neprofesionalno ili neetički, i obraćamo pažnju na takvo postupanje s obzirom na to o kome je reč – o zaposlenim, poslovnim partnerima ili drugim licima,
- odbijamo svaki zahtev, naređenje ili iznudu nadređenih kao nezakonito, neprofesionalno ili neetičko postupanje,
- ne zahtevamo, ne naređujemo i ne iznuđujemo nepošteno postupanje kolega,
- prijavljujemo svako nezakonito, neprofesionalno ili neetičko postupanje, odnosno svaki zahtev, naredbu ili iznudu njegovog sprovođenja,
- štitimo identitet i integritet zaposlenih i drugih koji dobronamerno i na osnovu opravdanih razloga obaveštavaju o nepoštenom postupanju u preduzeću,
- štitimo dobronamerne podnosiocima prijave od mogućih negativnih posledica njihovih opravdanih prijava.

PETROL

KONTAKTI I VEZE

Kontakti za prijavo nepoštovanja kodeksa:

Kadrovsko odeljenje: +386 1 47 14 116

Pravno odeljenje: +386 1 47 14 390

Predstavnik radnika: +386 1 47 14 114

Interna revizija: +386 1 47 14 379

Strateško-korporativno komuniciranje: +386 1 47 14 581

E-pošta: kodeks@petrol.si

SADRŽAJ

SMERNICE KODEKSA	3
PETROLOVE VREDNOSTI	5
POSLOVNA NAČELA	6
ZATO ŠTO TAKO HOĆEMO!	8
ZAPOSLENI	11
Naši zaposleni	12
Bezbednost i zaštita zdravlja na radu	14
Zabrana diskriminacije, uznemiravanja i zlostavljanja	16
Privatnost i zaštita ličnih podataka	18
DRUŠTVENA ODGOVORNOST I	
ZAŠTITA ŽIVOTNE SREDINE	21
Društvena odgovornost i zaštita životne sredine	22
POŠTENOST I TRANSPARENTNOST POSLOVANJA	25
Poštenost poslovanja	26
Sukob interesa	28
Donacije, sponzorstva i finansiranje političkih stranaka	30
Pokloni i gostoljubivost	32
Potkupljivanje	34
Interne informacije	36
Sprečavanje pranja novca	38

UPRAVLJANJE I ZAŠTITA IMOVINE	41
Zaštita imovine preduzeća	42
Intelektualno vlasništvo	44
Upravljanje informacionom bezbednošću	46
Postupanje sa podacima	48
Korišćenje informacionih sredstava	50
KOMUNICIRANJE	53
Naše komuniciranje	54
Sastanci, zajednički susreti i nastupi u javnosti	56
Usmeno, pismeno i elektronsko komuniciranje	58
Komuniciranje u društvenim mrežama	60
Komuniciranje sa strankama	62
Odnosi sa medijima	64
PRIJAVA NEPOŠTENOG POSTUPANJA	67
Prijava nepoštenog ponašanja	68
KONTAKTI I VEZE	71
INDEKS	74
Beleška	80

INDEKS

A

Ambasadori	64
Automatski odgovor na elektronsku poštu	58
Autorska prava	44
Autorski radovi	44

B

Bezbednost	14
Briga za životnu sredinu	22

D

Digitalni sertifikat	47
Dijalog	12
Diskriminacija	16
Donacije	30
Društvena odgovornost	21, 22
Društvene mreže	60

E

Etičko postupanje	68
Etički standardi	50, 60
Etika	7

F

Falsifikovanje	42
----------------	----

G

Gostoljubivost	32
----------------	----

I

Identitet	47
Imovina	41, 42
Incident	47
Informacija	46, 54

Informaciona sigurnost	46
Informisanje	56
Integriteta	32
Intelektualno vlasništvo	44
Interne informacije	36

J

Javno mnjenje	64
---------------	----

K

Kodeks	8
Kompenzacija	38
Komuniciranje sa medijima	64
Komuniciranje sa strankama	62
Komuniciranje u društvenim mrežama	60
Komunikacija	53, 54, 58
Kontakti	71
Koristi	34
Korist preduzeća	29
Korišćenje informacionih sredstava	50
Korporativna kultura	58
Krivično delo	36, 38
Kvalitet	12

L

Lažne informacije	36
Lični podaci	19
Ljudska prava	16, 18
Lokalni zakoni	60

M

Mediji	64
Međusobni odnosi	12
Misija	30
Mreža	60

N

Nasilje	16
Nastupi u javnosti	56
Načela	8
Nezakonito i neetičko ponašanje	68
Novinar	65

O

Obrazovanje	12
Odgovornost	12, 18, 41
Odnosi među zaposlenim	58
Odnosi sa medijima	64
Opšta pravila komuniciranja	58
Organizaciona klima	12
Organizaciona kultura	12
Organizator događaja	56
Otuđenje	42

P

Partnerski odnos	62
Patent	44
Pismeno komuniciranje	58
Podaci	48
Pokloni	32
Političke stranke	30
Poslovna načela	6
Poslovna tajna	26, 48
Poslovna uspješnost	6
Poslovni bonton	62
Poslovni partneri	34

Poslovni podaci	48
Poslovno komuniciranje	50, 62
Postupanje sa podacima	48
Potkupljivanje	34
Poverenje	25
Poverljivi podaci	48
Povratna informacija	62
Pošteno	29
Poštenost	25, 26
Pranje novca	38
Pravila o informatičkoj sigurnosti	46, 50
Pravila Petrolovog korporativnog identiteta	58
Pravo industrijskog vlasništva	44
Prednost nad konkurencijom	48
Predstavnik za odnose s javnošću	65
Prenos informacija	68
Prijava nepoštenog postupanja	67, 68
Prijava nespoštovanja kodeksa	71
Privatnost	18
Profesionalnost	26
Protok informacija	54

R

Radno okruženje	14
Rast	12
Ravnopravnost	16
Razvoj	12

S

Sastanci i susreti	56
Sloboda govora	60
Socijalna zaštita zaposlenih	22
Sponzorstvo	30
Sredstva	50
Stalni razvoj	7
Sukob interesa	28

T

Transakcije	38
Transparentnost poslovanja	25

U

Ugled	8,12, 32, 56, 60, 64
Ugovor	30
Uništavanje	42
Upravljanje informacionom bezbednošću	46
Upravljanje i zaštita imovine	41
Usmeno, pismeno i elektronsko komuniciranje	58
Uspešnost	25
Uznemiravanje	16

V

Vizija	30
Vrednosti	8, 12, 30, 54, 60
Vrednost za kupce	6

Z

Zajednički susreti	56
Zakonodavstvo	7, 8
Zaposleni	11, 12
Zaštita imovine preduzeća	42
Zaštita ličnih podataka	18
Zaštita zaposlenih	22
Zaštita životne sredine	21, 22
Zaštićene robne marke	44
Zdravlje	14
Zlostavljanje	16

Izdavač: Petrol d.d., Ljubljana

Oblikovanje: Sebaart
Lektura: Amidas d.o.o.
Štampa: Flaksy d.o.o.

Beograd, 2012.

PETROL